

לשמע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת פינחס

תפילה

אהבת ה' וקיום מצוותיו מתוך חשק פנימי והתלהבות הם מרכיבים מרכזיים בעבודת ה', ולכאורה אין כל ערך לתפילה הנובעת מכפייה. התפילה היא "עבודה שבלב", והרמב"ם אף כתב שמן התורה אין חובה להתפלל בזמן מוגדר:

"מצות עשה להתפלל בכל יום, שנאמר ועבדתם את ה' א-להיכם. מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה, שנאמר ולעבדו בכל לבבכם. אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב? זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה (הלכות תפילה א, א).

ואולם לא כך אנו נוהגים הלכה למעשה, שכן חכמינו זיכרונם לברכה תיקנו שצריך להתפלל תפילת שחרית לפני שלישי היום. כידוע, דברי חכמים בתורה שבעל פה אינם חלילה בבחינת "תורה אחרת" – אלא הם גילוי של צדדים מסוימים בעומק רצון התורה. מהיכן למדו חכמינו שישנו זמן קצוב לתפילה? הם למדו זאת מפרשתנו, המורה כי את קורבן התמיד יש להקריב פעמיים בכל יום, פעם אחת בבוקר ופעם שנייה אחרי הצהריים:

"וְאִמְרַתְּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר אָשַׁר תִּקְרִיבוּ לָהּ כִּבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֶלְהָ תְּמִיד. אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבָיִם" (במדבר כח, ג-ד).

זמן הקרבת תמיד של שחר הוא עד ארבע שעות זמניות, כלומר עד שלישי היום, והואיל ו"תפילות כנגד תמידין תקנום" (ברכות כו, ב) – זהו הזמן הראוי לתפילת שחרית.

דברי התורה שבכתב ודברי חכמים משלימים אלו את אלו. מהותה של התפילה היא הכוונה הנובעת מלב טהור המשתוקק אל ה', ולכן מן התורה, בעולם אידיאלי ושלם, אין צורך בכפייה מכל סוג שהוא בכל הקשור לתפילה. ואולם האדם הוא ברייה הזקוקה לחוק וסדר, ועל כן מתלוות למצוות התורה דרישות מוגדרות המדייקות את אופן עשייתן. הציות לדברי ה' על כל פרטיהם ודקדוקיהם מעמיק את החיבור הטבעי הקיים בנו, וכך אנו זוכים לקיים את המצוות הן כבניו של ה' – בשמחה וברצון, הן כעבדיו – בהכנעה ובענוה.

התפילה היא עבודת הלב, אך כדי להגיע אל היעד הרצוי, אל העבודה השלמה, נדרשת קבלת עול מלכות שמיים בהכנעה ובענוה.

שאל דוד בוצ'קו